

Дата: 03.10.2023

Група: 35

Предмет: Основи бухгалтерського обліку

УРОК № 23

ТЕМА: Облік розрахунків за претензіями

МЕТА:

- Ознайомити учнів з порядком розрахунків за претензіями
- Сформувати в учнів поняття про позовну діяльність та заходи щодо запобігання доарбітражного врегулювання суперечок
- Сприяти всебічному розвитку особистості;
- Виховувати інформаційно-освічену людину.

Вивчення нового матеріалу:

1. Облік розрахунків за претензіями.

У процесі роботи підприємство підтримує зв'язки з великою кількістю партнерів. Відносини між підприємством і його контрагентами регулюються шляхом укладення договорів, виконання умов яких обов'язкове для обох сторін, що їх підписали. Однак буває, що в силу різноманітних причин контрагенти підприємства не дотримуються умов договору, що може спричинити нанесення збитку. Для його відшкодування на підприємствах повинна вестися претензійно-позовна робота.

Учасники господарських відносин, що порушили майнові права або законні інтереси інших суб'єктів, зобов'язані поновити їх, не чекаючи пред'явлення їм претензії чи звернення до суду.

У разі необхідності відшкодування збитків або застосування інших санкцій суб'єкт господарювання чи інша юридична особа – учасник господарських відносин, чий права або законні інтереси порушено, з метою безпосереднього врегулювання спору з порушником цих прав або інтересів має право звернутися до нього з письмовою претензією, якщо інше не встановлено законом.

У претензії зазначаються: повне найменування і поштові реквізити заявника претензії та особи (осіб), якій претензія пред'являється; дата пред'явлення і номер претензії; обставини, на підставі яких пред'явлено претензію; докази, що підтверджують ці обставини; вимоги заявника з посиланням на нормативні акти; сума претензії та її розрахунок, якщо претензія підлягає грошовій оцінці; платіжні реквізити заявника претензії; перелік документів, що додаються до претензії.

Документи, що підтверджують вимоги заявника, додаються в оригіналах чи належним чином засвідчених копіях. Документи, які є у другої сторони, можуть не додаватися до претензії.

Претензія підписується повноважною особою заявника претензії або його представником та надсилається адресатові рекомендованим або цінним листом або вручається адресатові під розписку.

Юридична служба підприємства або структурний підрозділ, на який покладено відповідні зобов'язання, реєструє претензію в “Журналі обліку претензій, пред’явлених підприємством” і у подальшому стежить за строком її розгляду.

Претензія підлягає розгляду в місячний строк з дня її одержання, якщо інший строк не встановлено Господарським Кодексом або іншими законодавчими актами. Обґрунтовані вимоги заявника одержувач претензії зобов'язаний задовольнити.

При розгляді претензії сторони у разі необхідності повинні звірити розрахунки, провести експертизу або вчинити інші дії для забезпечення досудового врегулювання спору. Про результати розгляду претензії заявник має бути повідомлений письмово. Відповідь на претензію підписується повноважною особою або представником одержувача претензії та надсилається заявникові рекомендованим або цінним листом або вручається йому під розписку.

У разі порушення встановлених строків розгляду претензії або залишення її без відповіді суд при вирішенні господарського спору стягує в доход держави з винної особи штраф у розмірі, встановленому законом.

Необхідно зауважити, що відповідно до ст. 257 Цивільного кодексу України загальний строк позовної давності становить три роки. Для окремих видів вимог законом може встановлюватися спеціальна позовна давність: скорочена або більш тривала порівняно із загальною позовною давністю. Позовна давність в один рік застосовується, зокрема, до вимог:

- 1) про стягнення неустойки (штрафу, пені);
- 2) про спростування недостовірної інформації, поміщеної у засобах масової інформації;
- 3) про переведення на співвласника прав та обов'язків покупця у разі порушення переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності;
- 4) у зв'язку з недоліками проданого товару;
- 5) про розірвання договору дарування;
- 6) у зв'язку з перевезенням вантажу, пошти;
- 7) про оскарження дій виконавця заповіту .

Як уже було зазначено, при пред’явленні претензії в ній повинні бути наведені докази, що підтверджують вимоги заявника претензії. Виникає питання: як зібрати необхідні докази? Відповідь проста: в результаті правильно організованого приймання продукції.

Продукція, що надходить напряму від постачальника або від транспортної організації, приймається одержувачем за кількістю і якістю. Відповідно до п. 3 Інструкції № П-6 підприємство-одержувач повинно забезпечити приймання продукції, що надійшла, за кількістю у точній відповідності зі стандартами, технічними умовами та умовами поставки, а також іншими обов'язковими правилами і договором. У випадку, якщо при прийманні продукції за кількістю виявлено пошкодження або псування вантажу, невідповідність найменування та ваги вантажу і кількості місць даним, зазначеним у транспортному документі, то одержувач повинен оформити результати приймання продукції за кількістю комерційним актом. Акт повинен бути складений у день виявлення нестачі. Вимоги до змісту даного акта викладені у п. 25 Інструкції № П-6 .

Приймання продукції за якістю означає, що одержувач повинен контролювати якість продукції починаючи з якості тари, в якій вона доставлена. Залежно від того, хто доставляє продукцію, необхідно проконтролювати умови доставки й цілість

вантажу при перевезенні. Якщо при прийманні продукції виявлено, що вона не відповідає вимогам стандартів або тара, в якій знаходиться продукція, має пошкодження, одержувачу слід призупинити приймання, скласти акт на продукцію, оглянуту та прийняту, зазначити у ньому які саме дефекти виявлено, і запросити для приймання представника постачальника. Якщо за викликом одержувача представник постачальника не з'явився, то перевірка якості продукції проводиться експертом бюро товарних експертиз або представником відповідної інспекції за якістю.

У день закінчення приймання продукції складається акт про фактичну якість продукції, що підписується всіма особами, які брали участь у перевірці якості і комплектності продукції. Вимоги до змісту даного акта наведені у п. 29 Інструкції № П-7.

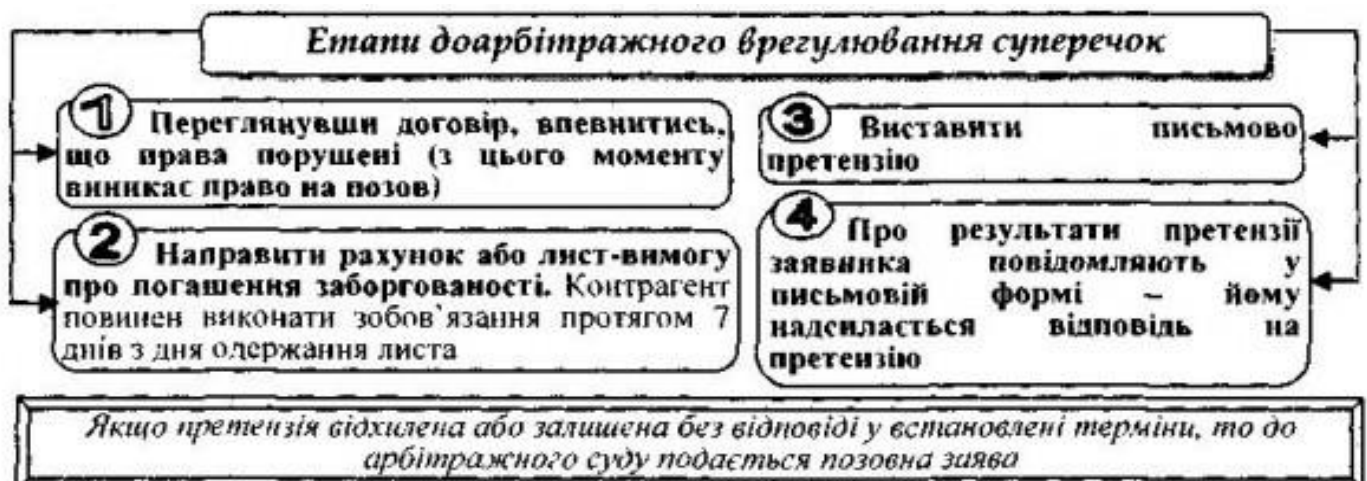
Бухгалтерський облік розрахунків за претензіями ведеться на субрахунку 374 "Розрахунки за претензіями". Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291, на субрахунку 374 "Розрахунки за претензіями" ведеться облік розрахунків за претензіями, пред'явлених постачальникам, підрядникам, транспортним та іншим організаціям, а також за пред'явленими їм і визнаними штрафами, пенею і неустойками. На підприємстві за необхідності можна організувати аналітичний облік пред'явлених претензій у розрізі постачальників, а також за датами виникнення і погашення заборгованості з метою своєчасного відображення таких розрахунків у синтетичному обліку. За кожною претензією слід постійно контролювати стан її досудового врегулювання з постачальником і строк закінчення позовної давності.

На підставі вищевикладеного можна зазначити:

1) своєчасне і правильне документальне оформлення результатів приймання продукції за кількістю і якістю дозволить одержати достатні докази, необхідні для задоволення законних вимог підприємства. Одержані у результаті правильно організованого приймання товару докази також послужать запорукою вирішення спору на користь підприємства, якщо справа дійде до її винесення на розгляд у господарському суді;

2) правильна організація претензійно-позовної роботи і своєчасне відображення її результатів в обліку є запорукою стабільної та ефективної роботи підприємства.

Заходи доарбітражного врегулювання суперечок

Задачі:

Задача 1. На балансі підприємства "Карпо" є два векселі: перший вексель надійшов на підприємство за відвантажену продукції. (вартість продукції 2400 грн із ПДВ), а другий вексель підприємство придбало за 1200 грн. (номінальна вартість 1000,00 грн.). Надалі підприємство "Карпо" реалізує перший вексель за 2500 грн., не чекаючи терміну платежу по ньому, а другим розраховується за отриману продукцію вартістю 1800 грн. (у т.ч. ПДВ - 300 грн.). Як повинні були відобразитися дані операції в бухгалтерському і податковому обліку?

Відповідь на задачу № 1.

Дата	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
		Дт	Кт	
Перший звітний період	Відображається нарахування податку на прибуток за даними бухобліку	98	641	1000,00
	Різниця, що виникла між сумами нарахованого податку на прибуток у податковому обліку і бухобліку відноситься на відстрочені податкові активи з одночасним нарахуванням зобов'язань по податку на прибуток	17	641	100,00
Другий звітний період	Нарахування податку на прибуток за рахунок зменшення відстрочених податкових активів	98	17	100,00
	Відображається нарахування податку на прибуток за даними бухобліку, але не більше суми податку, нарахованого за даними податкового обліку.	98	641	900,00
	Відображається нарахування податку на прибуток за даними бухобліку, що перевищує суму податку, нарахованого за даними податкового обліку (1200,00 - 100,00 - 900,00) за рахунок відстрочених податкових зобов'язань.	98	54	200,00
Третій звітний період	Нарахування податку на прибуток за рахунок зменшення відстрочених податкових зобов'язань	54	641	200,00
	Відображається нарахування податку на прибуток за даними податкового обліку, але не більше суми податку, нарахованого за даними бухобліку.	98	641	750,00
	Відображається нарахування податку на прибуток за даними податкового обліку, що перевищує суму податку, нарахованого за даними бухобліку (1000,00 - 200,00 - 750,00)	17	641	50,00

за рахунок відстрочених податкових активів.			
---	--	--	--

Задача 2. Туристичному підприємству (турагент) були надані 4 путівки від туроператора на загальну вартість 4800 грн. (з ПДВ). Згодом 3 путівки були продані туристам за ціною 1500,00 грн. за 1 путівку. Вартість послуг турагента склала 10 % від загальної вартості реалізованих путівок. Путівка, що залишилася, турагентом була повернута туроператору. Як дані операції відобразяться в бухгалтерському і податковому обліку турагента.

Відповідь на задачу № 2.

№ п/п	Зміст господарських операцій	Бухгалтерський облік		Сума, грн.	Податковий облік	
		Дт	Кт		ВД	ВВ
1	Придбано путівки в туроператора	331	63	4000,0	-	4000,0
	Відображено податковий кредит по ПДВ	641	63	800,0	-	-
2	Перераховано кошти туроператору за путівки	63	311	4800,0	-	-
3	Надходження коштів від туристів за путівки	30,	36	4500,0	3750,00	-
4	ПДВ	643	641	750,00		
5	Передача путівок покупцю (туристу)	36	703	4500,0	-	-
6	Списані на зменшення доходу податкові зобов'язання по ПДВ	703	643	750,00	-	-
7	Списано номінальну вартість путівок	903	331	3000,0	-	~
8	Повернуто нереалізовану путівку туроператору за ціною придбання (сторно)	331	63	1000,00	-	- 1000
9	Відсторнований податковий кредит з ПДВ по нереалізованій путівці (сторно)	641	63	200,00		
10	Повернуто кошти туроператором	311	63	1200,00		

Оскільки витрати турагенту пов'язані з реалізацією трьох путівок, в завданні не були вказані визначення фінансових результатів від реалізації - не здійснюється. Вартість послуг турагента не має принципового значення, оскільки в даному випадку путівки були їм отримані (придбані) і в подальшому передані (продані) туристам.

Задача 3. На підприємстві "Омега-Трейд" у 2 кварталі 2003 р. були здійснені наступні операції з векселями:

1. Надійшов вексель на суму 1200,00 грн. за реалізовану продукцію (собівартість продукції 750,00 грн.);

2. Передано вексель (ціна придбання (11.02.2003 р.) - 1000,00 грн.) як оплата за придбану продукцію вартістю 900 грн. (з ПДВ);

3. Надійшов вексель, придбаний на вторинному ринку за 800,00 грн. (номінальна вартість 850 грн.), що у тому ж періоді був проданий через торговця ЦП за 810 грн. Винагорода торговця ЦП склала 50 грн.

Визначите фінансовий результат за даними операціями і відобразіть їх у податковому і бухгалтерському обліку.

Відповідь на задачу № 3.

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.	Податковий облік	
		Дт	Кт		ВД	ВВ
Операції по першому векселю						
1	Реалізовано продукцію	361	701	1200,00	1000,00	-
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	200,00	-	-
3	Списано собівартість продукції	901	26	750,00	-	-
4	Отриманий вексель як розрахунок за реалізовану продукцію	341	361	1200,00	-	-
Операції по другому векселю						
1	Оприбутковано товар	28	631	750,00	-	1000,00
2	Відображено право на податковий кредит	641	631	150,00	-	-
3	Оплачено отримані товари векселем	631	352	900,00	-	-
		971	352	100,00	-	-
	Нараховано збитки на різницю між ціною придбання векселя і ціною, по якій ним розраховувались за отримані товари	042	-	1200,00	-	-
	Облік зобов'язань за векселем на забалансі					
4	Після закінчення терміну для пред'явлення зобов'язань за векселем із забалансу списані	-	042	1200,00	-	-

	"непередбачені зобов'язання"					
Операції по третьому векселю						
1	Здійснено передоплату за вексель	371	311	800,00	-	-
2	Отримано вексель (здійснений індосамент)	352	631	800,00	-	-
3	Зараховано аванс у рахунок отриманого векселя	631	371	810,00		
4	Реалізовано вексель через торговця	685	741	900,00	-	-
	Облік зобов'язань за векселем на забалансі	042	-	850,00	-	-
5	Списано балансову вартість векселя	971	352	800,00	-	-
6	Відображено комісійну винагороду торговцю	977	685	50,00	-	50,00
7	Торговцем перераховані засоби від реалізації векселя	311	685	810,00	-	-
8	Після закінчення терміну для пред'явлення зобов'язань за векселем із забалансу списано "непередбачені зобов'язання"	-	042	850,00	-	-

У податковому обліку сума фінансовий результат складе 260,00 грн. (дохід) (1200,00 - 900,00 - 800,00 + 810,00 - 50,00).

У бухгалтерському обліку фінансовий результат складе 310 грн. (дохід) ((1200,00 - 750) + (900,00 - 1000,00) + (810,00 - 800,00 - 50,00)).

Задача 4. Підприємство дарує школяру – переможцю олімпіади комп'ютер вартістю 3600 грн., у т. ч. ПДВ.

Відповідь на задачу № 4.

№ з/п	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Придбаний комп'ютер в якості подарунку	281	685	3600
2	Перераховані гроші за подарунок	685	311	3600
3	Вручено подарунок	949	281	3600
4	Нараховані зобов'язання з ПДВ	949	641	600
5	Персоніфіковано дохід	377	377	3600
6	Донараховано дохід згідно ЗУ «Про ПДФО» (3600 * 1,176471-3600)	949	377	635,3
7	Утримано ПДФО	377	641	635,3
8	Перераховано ПДФО до бюджету	641	311	635,3

Задача 5:

Підприємство А замовило спеціалізованому підприємству рекламний відеоролік. Вартість таких робіт становить 12000 грн., у т. ч. ПДВ.

Відповідь на задачу № 5.

№ з/п	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Перераховано плату за ролик	371	311	12000
2	Відображено ПДВ	641	644	2000
3	Отримано ролик	93	371	10000
4	Відображені розрахунки з податкового кредиту з ПДВ	644	371	2000

Задача 6:

Підприємство А організувало прийом на суму 6000 грн., у т. ч. ПДВ (з них ресторанне обслуговування – 5400 грн., транспортні послуги – 600 грн.).

Відповідь на задачу № 6.

№ з/п	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Оплачено ресторанне обслуговування	377	311	5400
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644	900
3	Отримані рахунки з ресторану	93	377	4500
4	Відображено суму ПДВ	644	377	900
5	Підписано акт надання послуг з транспортним підприємством	93	685	500
6	Відображено ПДВ	641	685	100
7	Оплачені транспортні послуги	685	311	600

Питання для самоперевірки:

- Дайте визначення дебіторської заборгованості як об'єкта бухгалтерського обліку.
- Класифікація дебіторської заборгованості.
- Поняття сумнівних боргів та необхідність створення резерву сумнівних боргів.
- Дайте визначення безготівковим формам розрахунків.
- Які типові банківські документи Ви запам'ятали щодо оформлення безготівкових розрахунків?
- Які нормативні документи регулюють безготівкові розрахунки?
- Розкажіть про платіжне доручення.
- Як можна охарактеризувати грошові кошти підприємства?
- Де і як здійснюється облік касових операцій?
- Які рахунки застосовують для обліку грошових коштів?
- Як відбивається в обліку поточна дебіторська заборгованість?

Завдання:

1) Законспекуйте матеріал уроку

2) **підручник:** Лишиленко О.В. «Бухгалтерський облік» частина 2 §11.3,11.4

Для зворотнього зв'язку використовувати ел пошту: 2573562@ukr.net

3) Задача:

Задача 1

Заповнити чек №1 на отримання готівки на 18500 грн. Одержано в касу на виплату з/пл. Отримала касир Федюк О.С. (паспорт НС №238941, виданий Золотоніським МРВ УМВС 02.01.п. р.). Кошти отримано з р/р № 26008500110637. Чекова книжка в АКАБ «Україна». Видано готівку 10.01.п.р. Заповнити корінець чеку.

Задача 2

Заповнити об'яву на внесок готівки №33 від 21 квітня 2008 р., за вихідними даними

Вихідні дані

Рахунок №000342756

Від кого надійшла загальна сума 500 грн. СП «Зір» Борисенко Г.П.

Банк одержувача та одержувач Укрсоцбанк

Призначення внеску За матеріали

Вкладник (п-ва) Борисенко Г.П. (касир п-ва)

Бух -р п-ва Гросус Ольга Іванівна.

Касир банку Протас Ірина Миколаївна

МФО №0402001

В ордері записуємо Дт 301 рах

Кт 000342756 (№ рах-ку п-ва)